

El- og fiberanlæg på landbrugsjord

Landsaftale for el- og fiberanlæg
på landbrugsjord 2022

ENERGINET

 SEGES

 **DANSK
ENERGI**

Indhold

1. Indledning	3
2. Aftalens gyldighedsområde og principper	3
3. Erstatning for anbringelse af jordkabler, mindre transformerstationer og fiberanlæg	4
4. Erstatning for anbringelse af luftledningsanlæg	5
5. Foringelse af herlighedsværdi	9
6. Erstatning for skader på jordens struktur	10
7. Erstatning for skadede afgrøder	12
8. Midlertidige skader og øvrige ulemper	12
9. Betalingsforhold	13
10. Voldgift og ekspropriation	13
Bilag 1 Vejledende deklarationstekster	15
Bilag 2 Udbytte/afgrødepris 2022	16
Bilag 3 Afgrødeerstatninger 2022	18

1. Indledning

SEGES (Landbrug|Fødevarer) og Dansk Energi har med virkning fra 1. september 2004 indgået en aftale om standardiserede principper og takster for erstatning for elanlæg, der anbringes på eller i landbrugsjord.

Fra 2006 er aftaleparterne SEGES (Landbrug |Fødevarer), Dansk Energi og Energinet. I det følgende beskrives de principper, der gælder ved denne landsaftale om placering af el- og fiberanlæg, samt takster for perioden 1. januar – 31. december 2022.

2. Aftalens gyldighedsområde og principper

Når el- og fiberanlæg skal etableres på privatejede arealer, kan det ske ved aftale eller ved ekspropriation.

Denne aftale danner grundlag for indgåelse af aftale mellem lodsejer og det selskab, der etablerer el- eller fiberanlæg.

De udbetalte erstatninger i henhold til landsaftalen er engangsbeløb. Der tillægges ikke moms til erstatningsbeløbet.

2.1 Gyldighedsområde

Landsaftalen gælder kun, når der er tale om almindelige landbrugsjorder.

Landsaftalen gælder således ikke for ejendomme, hvis værdi i væsentlig grad er påvirket af ikke-landbrugsmæssige forhold. Det kan eksempelvis være beliggenhed nær byudviklingsområde.

Der ydes ikke erstatning for anlæg, som udelukkende forsyner den pågældende ejendom.

2.2 Voldgift

Er lodsejeren og selskabet enige om, hvor anlægget placeres, men ikke om erstatningens størrelse,

nedsættes en voldgiftsret, der afsiger kendelse om erstatningens størrelse.

Voldgiftsretten kan også bruges til at fastsætte erstatningen i tilfælde, der falder uden for landsaftalens rammer. Det kan således være relevant for såvel lodsejer som selskab at indbringe erstatningsspørgsmålet for en voldgiftsret. Naboretslige forhold kan også indbringes for voldgiftsretten.

Se nærmere om voldgift i afsnit 10, Voldgift og ekspropriation.

2.3 Ekspropriation

Hvis lodsejeren ikke ønsker at indgå en frivillig aftale med selskabet om elanlæg, kan selskabet ifølge Elsikkerhedslovens § 27 søge Sikkerhedsstyrelsen om tilladelse til at ekspropriere retten til at etablere elanlægget.

Ønsker lodsejeren ikke at indgå frivillig aftale om fiberanlæg, skal selskabet søge Energistyrelsen om tilladelse til, at der iværksættes ekspropriation efter reglerne i lov om graveadgang og ekspropriation mv. til telekommunikationsformål.

Det vil da være en ekspropriationskommission, der behandler sagen og afsiger kendelse om anlæggets placering og erstatningen herfor.

Se nærmere om ekspropriation i afsnit 10, Voldgift og ekspropriation.

2.4 Skade forvoldt på anlæg

Beskadiges et af selskabet ejet kabel-/fiberanlæg, erstatter skadevolder selskabets udgifter til udbedring af skaden i overensstemmelse med dansk rets almindelige erstatningsregler.

Er skadevolder ejer eller forpagter af den servitutbelagte eller berørte ejendom, kan selskabets erstatningskrav dog ikke pr. skadetilfælde overstige det beløb, ejeren ville have modtaget i servitut- og/eller anbringelseserstatning ved en nutidig opgørelse. Under alle omstændigheder kan kravet ikke overstige 13.103 kr.

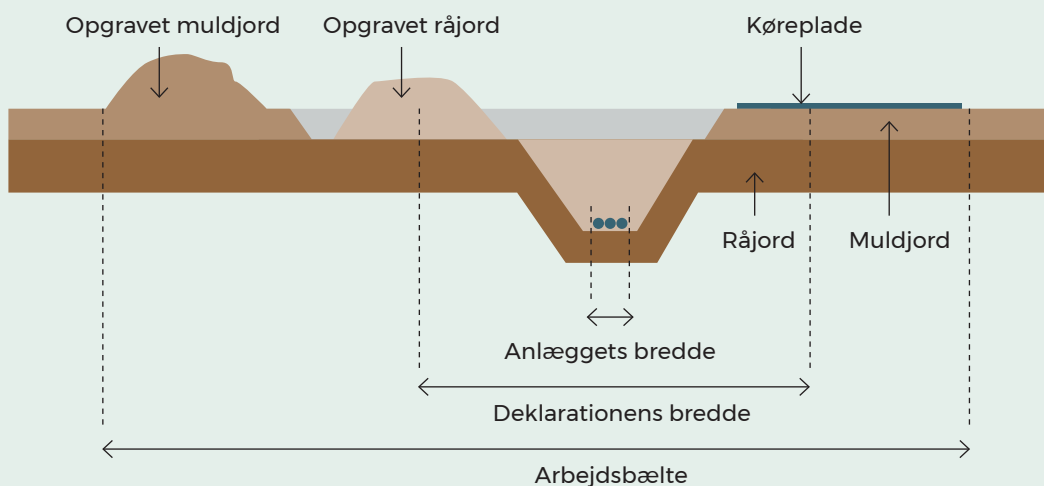
Denne begrænsning gælder ikke, hvis skaden er sket med forsæt eller grov uagtsomhed. Hvis skadevolderen har en forsikring, der dækker skaden helt eller delvis, gælder den oven for angivne begrænsning af selskabets krav, for den del af kravet, som ikke måtte blive dækket af forsikringen.

3. Erstatning for anbringelse af jordkabler, mindre transformerstationer og fiberanlæg

3.1 Erstatning for jordkabel- og fiberanlæg

Anlæggets bredde	Erstatning pr. løbende m	Grundbeløb pr. ejendom
20 cm og mindre	15,71 kr.	4.587 kr.
Erstatning pr. løbende meter for de første 100 m jordkabelanlæg og/eller 100 m fiberanlæg er indeholdt i grundbeløbet, når anlæggets bredde er 20 cm eller mindre.		
Over 20 cm og til og med 50 cm	20,97 kr.	4.587 kr.
Over 50 cm og til og med 100 cm	28,81 kr.	4.587 kr.
Over 100 cm til og med 250 cm	37,14 kr.	4.587 kr.
Over 250 cm (100-400 kV) pr. enkeltleder	15,71 kr.	4.587 kr.

FIGUR A FORKLARINGSSKITSE TIL RETTIGHEDSERHVERVELSE

Når der tillige pålægges et deklarationsareal, ydes en erstatning på 3,28 kr. pr. m².

Deklarationsareal pålægges normalt over kabler på 50 kV og større.

Bredden for et eventuelt deklarationsareal vil fremgå af deklARATIONEN for det enkelte jordkabelanlæg/fiberanlæg.

Vejledende deklARATIONstekst findes i Bilag 1.

3.2 Erstatning for anbringelse af transformerstationer og fiberteknikhuse

Indtil 2 m ²	15.725 kr.
Fra 2 indtil 6 m ²	18.344 kr.
Fra 6 indtil 10 m ²	23.586 kr.
Fra 10 indtil 15 m ²	32.758 kr.

Hvis stationen står i udyrket areal, betales 1/3 erstatning.

Hvis stationen står i helt eller delvis dyrket areal og med mindst én side op til ejendomsskel, ydes 2/3 erstatning.

Der vil ske opgradering ved fjernelse af ejendomsskel.

3.3 Erstatning for teknikbrønde

Når en teknikbrønd anbringes i eller over terræn, ydes en erstatning på 15.725 kr. Hvis teknikbrønden står i udyrket areal betales 1/3 erstatning. Hvis teknikbrønden står i helt eller delvis dyrket areal op til et ejendomsskel, ydes 2/3 erstatning.

Der vil ske opgradering ved fjernelse af ejendomsskel.

4. Erstatning for anbringelse af luftledningsanlæg

4.1 Erstatningsprincipper

Erstatning for anbringelse af luftledningsanlæg består af en erstatning for master plus en erstatning for deklarationsareal.

I særlige tilfælde ydes desuden en tillægserstatning for fremføring af luftledningsanlæg tæt ved beboelser og tæt ved driftsbygninger samt for eventuel tab af herlighedsværdi.

Desuden kan tillægserstatning for fremføring af flere luftledningsanlæg på samme ejendom komme på tale.

4.2 Grundbeløb

Der ydes et grundbeløb på 4.587 kr. pr. ejendom.

4.3 Erstatning for master til 50-400 kV for et-benede master

Spændingsniveau	50-60 kV	132-150 kV	400 kV og større
Bæremast med knæk max. 5°	20.965 kr.	35.378 kr.	52.413 kr.
Gennemløbsknækmast	26.206 kr.	44.550 kr.	65.517 kr.
Afspændingsknækmast	31.446 kr.	53.724 kr.	78.619 kr.

For andre mastetyper, herunder master med flere ben, afstivere eller barduner fastsættes erstatning ved individuel forhandling.

4.4 Erstatning for en 2-benet overgangsmast:

Den seneste udvikling inden for kabellægning på 132/150kV-området betyder, at der i større omfang vil skulle etableres overgangsmaster mellem eksisterende luftledningsanlæg og nye kabelanlæg på landbrugsjord.

For en 2-benet overgangsmast til 132-150 kV ydes en erstatning på 70.756 kr.

Hvis der i forlængelse af overgangsmasten etableres flere overgangsmaster med 2-ben ydes 1/2 erstatning på de efterfølgende overgangsmaster.

4.5 Erstatning for master til og med 20 kV

Almindelig mast	10.483 kr.
Mast med skrånstivere eller barduner	15.725 kr.
H-master	15.725 kr.

4.6 Erstatning for deklarationsareal

Under luftledningerne pålægges et deklarationsareal. For dette ydes en erstatning på 3,28 kr. pr. m².

Deklarationsarealet beregnes på grundlag af en gennemsnitsbredde.

4.7 Erstatning for flere luftledningsanlæg på samme ejendom

Hvis der etableres et nyt luftledningsanlæg på en ejendom, hvor der i forvejen findes et eller flere luftledningsanlæg på mindst 50 kV, gives en tillægserstatning.

Tillægserstatningen ydes efter følgende regler:

- Hvis der i forvejen er ét luftledningsanlæg, forhøjes erstatningen for det nye luftledningsanlæg med 1/3.
- Hvis der i forvejen er to luftledningsanlæg, forhøjes erstatningen for det nye luftledningsanlæg med 2/3.
- Hvis der i forvejen er tre luftledningsanlæg, forhøjes erstatningen for det nye luftledningsanlæg med 3/3.
- Er der tale om flere end tre anlæg, sker erstatningsfastsættelsen ved forhandling eller ved voldgiftsforretning (se pkt. 10).

Ved beregningen medregnes kun erstatning for mast og deklarationsareal (punkterne 4.3 og 4.6).

Tillægserstatning beregnes ikke for fjerntliggende arealer, hvor ledningsanlægget, nyt som eksisterende,

ikke har umiddelbar tilknytning til hovedarealerne på ejendommen.

4.8 Købstilbud

Hvis et nyt luftledningsanlæg på 400 kV eller større placeres nærmere end 80 m fra et stuehus eller et 132/150 kV-luftledningsanlæg nærmere end 54 m fra et stuehus, tilbyder selskabet at købe hele ejendommen.

For andre helårsboliger på ejendommen gives kun købstilbud for disse.

Afstanden måles vandret fra luftledningsanlæggets nærmeste strømførende leder.

Købstilbuddet gives, inden luftledningsanlægget opføres og gælder i et år efter luftledningsanlægget er sat i drift.

Tilbuddet gives, uanset om ejendommen i øvrigt berøres af luftledningsanlægget.

Omkostningerne betales af selskabet.

Alternativt kan lodsejeren vælge at få udbetalt en erstatning for nærføring, jf. afsnit 4.9.

4.9 Erstatning for luftledningsanlæg nær boliger (nærføringserstatning)

Nærføringserstatning ydes, når luftledningsanlæg placeres tæt ved boliger. Afstanden måles vandret fra bolig til nærmeste ledning på luftledningsanlægget.

Vurderingen af boligen foretages i mangel af enighed mellem parterne af voldgiftsretten.

For 400 kV eller større (se figur B)

Nærføringserstatningen forhandles individuelt, når boligen ligger nærmere end 80 m fra luftledningsanlægget. Der ydes da en erstatning på mellem 50 og 75% af boligens handelsværdi. Alternativt kan lodsejeren vælge at tage imod selskabets købstilbud på hele ejendommen (jf. afsnit 4.8).

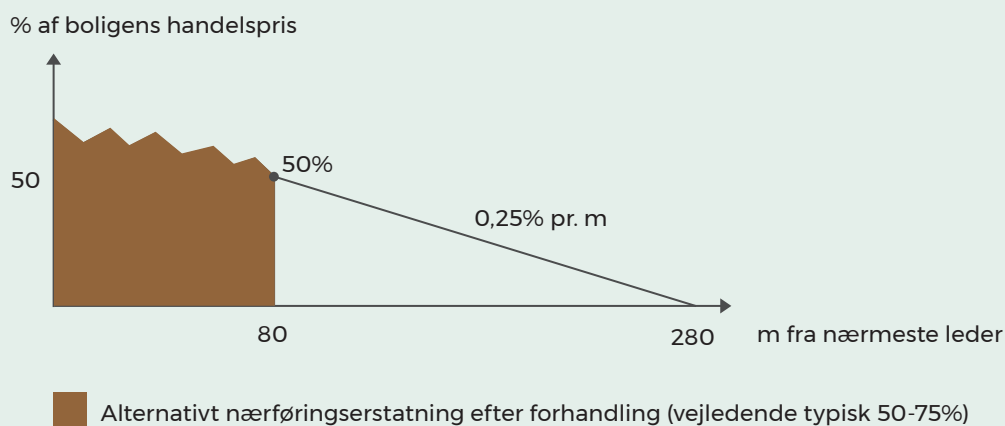
Når boligen ligger mellem 80 og 280 m fra luftledningsanlægget, ydes en erstatning på 50% af boligens handelsværdi ved 80 m faldende lineært til 0 kr. ved 280 m (dvs. at erstatningen falder med 0,25% pr. m).

For 132-150 kV (se figur C)

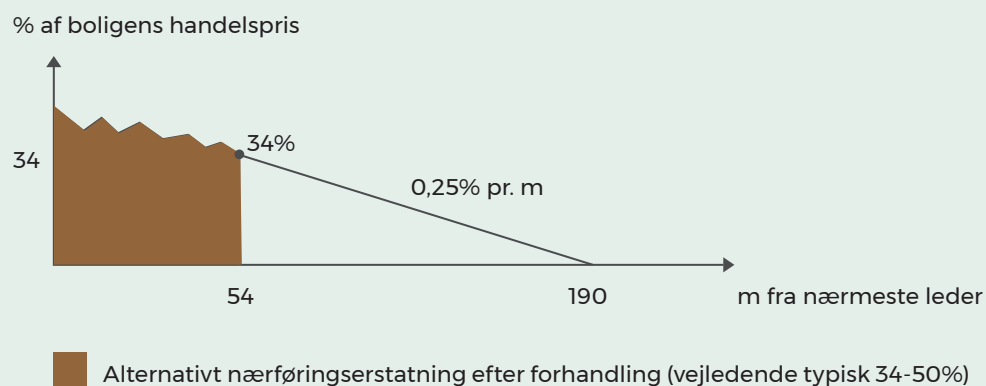
Nærføringserstatningen forhandles individuelt, når boligen ligger nærmere end 54 m fra luftledningsanlægget. Der ydes da en erstatning på mellem 34 og 50% af boligens handelsværdi. Alternativt kan lodsejeren vælge at tage imod selskabets købstilbud på hele ejendommen (jf. afsnit 4.8).

Når boligen ligger mellem 54 og 190 m fra luftledningsanlægget, ydes en erstatning på 34% af boligens handelsværdi ved 54 m faldende lineært til 0 kr. ved 190 m (dvs. at erstatningen falder med 0,25% pr. m).

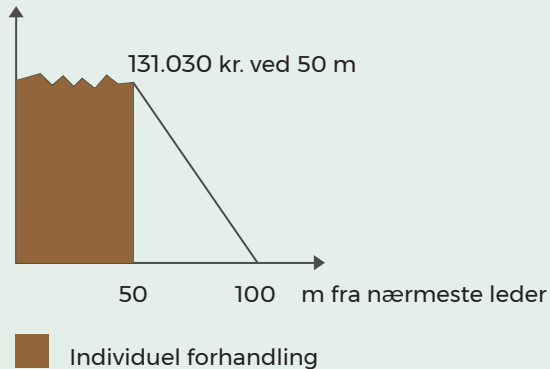
FIGUR B 400 KV ELLER STØRRE

FIGUR C 132-150 KV

FIGUR D 400 KV ELLER STØRRE

4.10 Erstatning for luftledningsanlæg nær driftsbygninger (nærføringserstatning)

Individuel forhandling ud til 50 m målt fra nærmeste leder til nærmeste driftsbygning ved 400 kV eller større anlæg og ud til 33 m ved 150/132 kV anlæg.

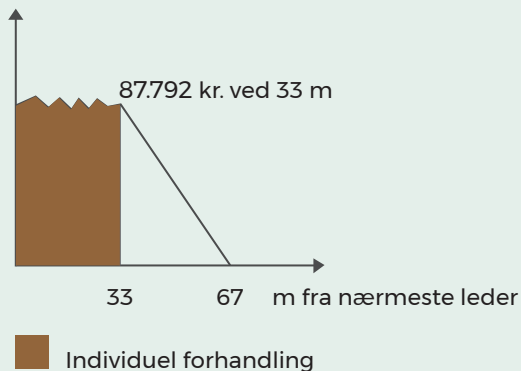
Nærføringserstatning på 131.030 kr. ved 50 m fra nærmeste leder til nærmeste driftsbygning faldende til 0 kr. ved 100 m ved 400 kV eller større anlæg (se figur D). For 150/132 kV anlæg gives 87.792 kr. ved 33 m faldende til 0 kr. ved 67 m (se figur E).

Der er her forudsat, at bygningen anvendes landbrugsmæssigt.

Eventuel erstatning for driftsbygning til nedrivning vil afhænge af en konkret forhandling.

Nærføringserstatning ydes også til naboejendomme.

FIGUR E 150 KV/132 KV

4.11 Særlige forhold ved nærføringserstatninger

Ved tilfælde, hvor nærføringserstatningen udregnet efter principperne under afsnit 4.9 og 4.10 synes enten for høj eller for lav, sker erstatningsfastsættelsen ved forhandling eller ved voldgift (se afsnit 10).

Det kan for eksempel dreje sig om tilfælde:

- Hvor en mast og/eller luftledningerne kommer særlig tæt på bygninger.
- Hvor der findes konkrete udbygningsplaner.
- Hvor nærføringen sker til bygninger af særlig høj værdi eller særlig ringe værdi eller
- Hvor nærføringen sker til enligt beliggende driftsbygninger.
- Hvor bygninger anvendes til andet erhvervmæssigt formål eller
- Hvor andre helt specielle forhold er til stede.
- Hvor nærføring til bygninger fra nye 60 kV-luftledninger kan forekomme.

4.12 Erstatning ved luftledningsanlæg nær såvel drifts- som beboelsesbygninger (nærføringserstatning)

Begge erstatningsprincipper beskrevet i afsnit 4.9 og 4.10 anvendes, hvis der sker nærføring til både bolig og driftsbygning.

4.13 Ændring af luftledningsanlæg

Når et luftledningsanlæg ændres, ydes erstatning efter følgende regler:

- Når et luftledningsanlæg erstattes med et nyt luftledningsanlæg med samme spændingsniveau i nogenlunde samme tracé, ydes ny fuld erstatning fratrukket 10% af maste- og deklarationserstatning for det nye anlæg.
- Når et luftledningsanlæg over 20 kV erstattes med jordkabel, ydes ny fuld erstatning.
- Når et 0,4-20 kV-luftledningsanlæg erstattes med et jordkabel i samme tracé, ydes ingen anbringelseserstatning. Ved samme tracé forstås, at jordkablet placeres indenfor 20 m i forhold til luftledningsanlæggets midterlinje.
- I andre tilfælde betales erstatning som for nyt anlæg. Lodsejer og netselskab kan aftale andet tracé på andre vilkår.

Når et eksisterende luftledningsanlæg udvides og ny deklaration med luftledningsanlæggets kapacitet specificeres, ydes erstatning med følgende opdeling.

- Grundbeløb 4.587 kr. pr. ejendom.
- Erstatning pr. masteforhøjelse 13.103 kr.
- Erstatning 1,50 kr. pr. m².
- Ved nærføring beregnes en erstatning på 1/6 af den nærføring, der ville blive givet ved etablering af et nyt tilsvarende luftledningsanlæg.

Nærføringserstatning ydes også til naboer til anlægget inden for de gældende afstandskriterier, dog ydes der ikke grundbeløb, erstatning for masteforhøjelse eller erstatning for tracé.

Ved omkonfiguration, dvs. ændring af spændingsniveau uden at forhøje masten, ydes alene grundbeløb.

Der ydes ingen erstatning, når master forhøjes ved indskydelse af et mindre element i mastens bund.

5. Foringelse af herlighedsværdi

Der skal foretages individuelle vurderinger af eventuel forringelse af herlighedsværdi. Dette kan eventuelt være aktuelt ved luftledningsanlæggets passage af:

- Åløb.
- Søer.
- Skovbryn.
- Læhegn.
- Natur/rekreative arealer.
- Særlige opholdsarealer og ved særlige udsigtsforhold.
- Ved helt særlige forhold, bl.a. i forbindelse med mindre ejendomme, som fortrinsvis benyttes til bolig.

Et andet eksempel kan være placering af master/transformerstationer i udyrkede arealer, herunder i natur/rekreative arealer.

Herlighedsværdi skal ikke erstattes særskilt, hvis herlighedsværdien indgår i anden erstatning efter andre principper i Landsaftalen. Eksempelvis kan herlighedsværdien indgå i vurderingen af en boligs samlede værdi, når nærføringserstatningen skal fastsættes. Der kan således ikke opnås erstatning for det samme forhold to gange.

6. Erstatning for skader på jordens struktur

Anlægs-, reparations- og tilsynsarbejde medfører, at jordens normale struktur ændres, hvorved jordens ydeevne forringes i de følgende år. For forringelsen af jordens struktur betales der erstatning. Graden af strukturskade inddeles i tre kategorier: let, middelsvær eller svær.

I 2022 betales der erstatning for strukturskade således:

- For let strukturskade betales 0,44 kr./m² for konventionelt dyrkede arealer og 0,88 kr./m² for økologisk dyrkede arealer.
- For middelsvær strukturskade betales 2,11 kr./m².
- For svær strukturskade betales 3,81 kr./m².

Det bemærkes, at graden af strukturskade afhænger meget af, under hvilke forhold arbejdet udføres. Således spiller det en væsentlig rolle, hvordan jordbunds- og vejforholdene er, når arbejdet udføres. Der betales strukturskade for alle berørte arealer efter opmåling.

Ved vurdering af om der er tale om let, middelsvær eller svær strukturskade, kan bl.a. lægges vægt på følgende:

Let strukturskade

Der er tale om let strukturskade, hvis jordens struktur under arbejdet kun ændres i mindre grad, f.eks. ved:

- Kørsel med mindre materiel, f.eks. mindre materiel på larvebånd.
- Kørsel på udlagte køreplader.
- Oplægning af jord på arealer, der ikke køres på.

Det er forudsat, at arbejdet udføres på tidspunkter, hvor jorden er så tør, at der ikke opstår væsentlige kørespor og/eller trykskader.

Middelsvær strukturskade

Der er tale om middelsvær strukturskade, hvis jordens struktur under arbejdet ændres i middelsvær grad, f.eks. ved:

- Kørsel med mellemstort materiel.
- Kørsel med tungt materiel på larvebånd, der udføres på tidspunkter, hvor jorden er tør.
- Kørsel på køreplader, der forårsager trykskader.
- Kørsel på arealer, hvorpå der er placeret opgravet jord.
- Muldafrømning (muldafrømmede arealer).

Svær strukturskade

Der er tale om svær strukturskade, hvis jordens struktur ændres i svær grad, f.eks. ved:

- Opgravning (alle opgravede arealer).
- Kørsel med materiel, f.eks. materiel, der forårsager større hjulspor og/eller større trykskader.

Eksempel på opgørelse af strukturskade (se figur F)

Lodsejeren kan i op til 5 år efter arbejdets afslutning forlange en ny vurdering af strukturskadens omfang, hvis den tidligere udbetalte strukturskadeerstatning ikke synes at dække det reelle tab.

Parterne søger da at blive enige om den ekstra erstatning, der skal til for at dække hele tabet.

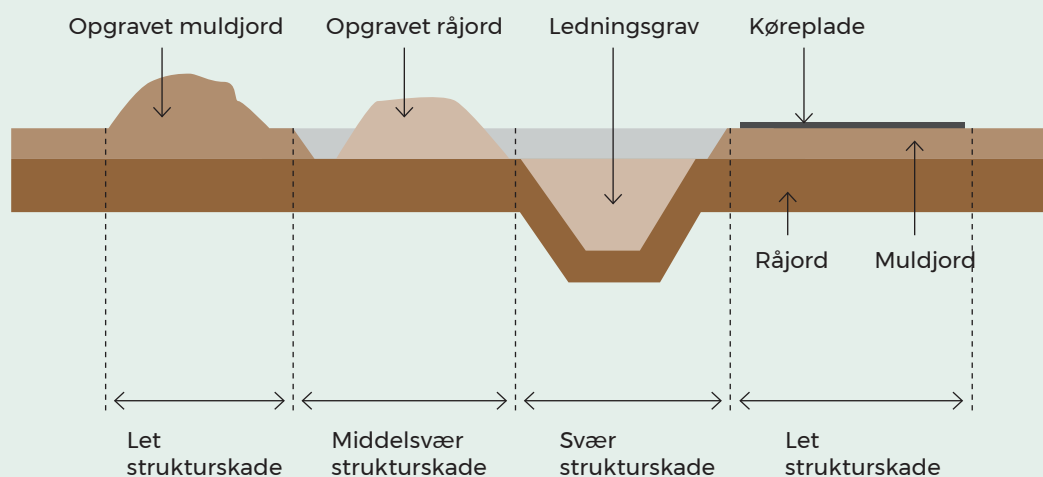
Der kan inddrages en planteavlskonsulent i vurderingen af strukturskadens omfang. Det aftales, hvis selskabet betaler for denne.

Hvis enighed ikke opnås, fastsættes erstatningen ved voldgift.

Ved erstatningen for strukturskade er det forudsat, at anlægsarbejdet udføres på en rimelig og ordentlig måde. Herved forstås bl.a.:

- At muld- og råjord så vidt muligt holdes adskilt ved opgravningen, og at muldjorden søges lagt øverst ved retableringen.
- At selskabet afleverer arbejdsarealet ryddet, planeret og enten pløjet, grubbet eller harvet efter nærmere aftale med lodsejeren.

FIGUR F EKSEMPEL PÅ OPGØRELSE AF STRUKTURSKADE

7. Erstatning for skadede afgrøder

Der ydes erstatning for afgrødetab såvel ved etablering af anlæg som ved eventuelle senere tilsyns- og reparationsarbejder.

Erstatningen er i 2022 i henhold til Bilag 2 og 3.

I den udstrækning selskabet er årsag til, at lodsejeren ikke kan oppebære EU-støtte til afgrøder og udtagne arealer, erstatter selskabet denne.

De støttømæssige konsekvenser af et ekspropriativt eller ekspropriationslignende indgreb fremgår af "Vejledning om grundbetaling 2022".

Vejledningen kan ses under www.lbst.dk

Hvis et anlægsarbejde strækker sig over mere end 14 dage i perioden 15. maj - 15. september, dog 1. juni - 15. september for permanent græs kan der ikke fås støtte.

Udenfor sommerhalvåret kan arealet benyttes til andre aktiviteter, hvis disse ikke varigt fratager arealets overflade karakteren af at være et landbrugsareal. Dog skal eventuelle aktiviteter i relation til reglerne for efterafgrøder iagttages.

Ved behov for ændringer af markkort i forbindelse med overjordiske anlæg, afleverer selskabet planer med tilhørende arealangivelser – eventuelt fordelt på marker.

I særlige tilfælde – f.eks. ved specialafgrøder, kan der rettes henvendelse til landbrugets konsulenter vedrørende fastsættelse af afgrødeerstatningens størrelse.

I tilfælde af, at det kan dokumenteres ved udbyttetab og afregningspriser, at der er tale om større afgrødetab, fastsættes erstatningen i henhold hertil. Kan der ved flerårige afgrøder påvises efterfølgende afgrødetab, vil dette blive godtgjort mod dokumentation.

8. Midlertidige skader og øvrige ulemper

Selskabet udbedrer eventuelle skader på lodsejerens ejendom, hvis sådanne sker som følge af anlæggets etablering eller vedligeholdelse. Udbedring af skader sker efter aftale med lodsejeren.

Hvis der i forbindelse med anlægs- eller vedligeholdelsesarbejder opstår dokumenterbare ulemper, må erstatningen for sådanne øvrige ulemper forhandles eller afgøres ved voldgift (se pkt.10)

9. Betalingsforhold

9.1 Udbetaling

Erstatningsbeløbene som nævnt i pkt. 3 og 4 udbetales uden rentetillæg senest 4 uger efter, der er truffet aftale om etablering af anlægget, med mindre andet er aftalt.

Øvrige erstatningsbeløb udbetales senest fire uger efter anlægsarbejdets færdiggørelse.

Der kan aftales a conto udbetaling.

9.2 Forrentning

Erstatningsbeløb, der udbetales senere end de nævnte fire uger, forrentes med en årlig rente, der svarer til diskontoen. For erstatningsbeløbene under pkt. 3 og 4 forrentes i disse tilfælde fra datoen for aftalens indgåelse. Øvrige erstatningsbeløb forrentes fra anlægsarbejdets færdiggørelse.

9.3 Bortforpagtede arealer

Erstatning for bortforpagtede arealer udbetales efter nærmere aftale med lodsejer og forpagter.

9.4 Panthaversamtykke

Udbetaling af erstatningsbeløbene vil normalt ske uden panthaversamtykke. Ved visse større erstatninger kan der blive tale om sådant samtykke, som i så fald indhentes ved selskabets foranstaltning.

10. Voldgift og ekspropriation

10.1 Voldgift

Hvis lodsejer og selskab er enige om anlæggets anbringelse, men ikke om erstatningsbeløbets størrelse, afgøres erstatningsspørgsmålet af en voldgiftsret i henhold til Elsikkerhedsloven/ Lov om graveadgang og ekspropriation m.v. til telekommunikationsformål. Voldgiftsretten består af en landsdommer som opmand samt en repræsentant udmeldt af hver af parterne.

Taksationskommissionens afgørelse kan indbringes for landsretten.

Voldgiftsforretningen og sagens eventuelle behandling ved en taksationskommission foregår uden udgift for lodsejeren. Lodsejeren dækker dog egne omkostninger til sagkyndig bistand, med mindre voldgiftsretten eller taksationskommissionen bestemmer andet. Hvis sagen prøves ved domstolene, træffer disse afgørelse om fordeling af sagsomkostningerne.

10.2 Ekspropriation

Kan der ikke indgås en aftale mellem elselskabet og lodsejeren om elanlægs anbringelse, kan elselskabet iflg. Elsikkerhedsloven søge tilladelse til at ekspropriere efter reglerne i Lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom.

Tilladelsen til ekspropriation gives af Sikkerhedsstyrelsen.

Kan der ikke indgås aftale mellem selskabet og lodsejeren om fiberanlægs anbringelse, kan selskabet ifølge lov om graveadgang og ekspropriation mv. til telekommunikationsformål søge tilladelse til at ekspropriere efter reglerne i Lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom.

Tilladelse til ekspropriation gives af Erhvervsstyrelsen.

En ekspropriationskommission træffer afgørelse om anlæggets anbringelse og erstatningens størrelse.

Ekspropriationskommissionens kendelse kan, for så vidt angår anlæggets anbringelse, ikke ankes til taksation, men kan dog altid indbringes for domstolene.

Erstatningens størrelse kan ankes til en taksationskommission, hvis afgørelse kan indbringes for domstolene.

Ekspropriationsforretningen og eventuel behandling ved taksationskommissionen sker uden udgift for lodsejeren. Lodsejeren dækker dog egne omkostninger til sagkyndig bistand, med mindre ekspropriations- eller taksationskommissionen bestemmer andet. Hvis sagen prøves ved domstolene, træffer disse afgørelse om fordeling af sagsomkostninger.

10.3 Naboretlige forhold

Såfremt der mellem ejeren af en ejendom og selska-

bet ikke kan opnås enighed om erstatning vedrørende naboretlige forhold, skal der grundet eksisterende lovgivning og kendelsespraksis m.v. fra 2021 skelnes mellem 3 forskellige scenarier i forhold til, hvordan erstatningsspørgsmålet kan behandles:

A. Ejendomme, som er direkte berørt af nye elanlæg/ anlægsarbejder vedr. nye elanlæg, herunder arealafståelser og/eller servitutpålæg:

Naboretlige erstatningsspørgsmål forelægges en voldgiftsret i henhold til Elsikkerhedsloven/Lov om graveadgang og ekspropriation m.v. til telekommunikationsformål med ankemulighed til Taksationskommissionen

B. Ejendomme, som alene er naboretligt berørte på anlægsprojekter, hvor der **har** været gennemført ekspropriation på projektet (et eller andet sted):

Naboretlige erstatningsspørgsmål forelægges Ekspropriationskommissionen, som afgør, om sagen kan behandles af kommissionen, jf. Ekspropriationsproceslovens §20. Såfremt Ekspropriationskommissionen kan behandle spørgsmålet, afgør kommissionen i så fald erstatningskrav (evt. overtagelseskrav) med ankemulighed til Taksationskommissionen. Såfremt Ekspropriationskommissionen afviser behandling af erstatningsspørgsmålet, henvises ejeren af ejendommen til at rejse en sag ved domstolene.

C. Ejendomme, som alene er naboretligt berørte på anlægsprojekter, hvor der **ikke har** været gennemført ekspropriation på projektet, dvs. udelukkende frivillige aftaler:

Ved naboretlige erstatningsspørgsmål henvises ejeren af ejendommen til at rejse en sag ved domstolene.

Bilag 1 – Vejledende deklarationstekster

Der er aftalt vejledende deklarationstekster for

- Jordkabelanlæg til og med 20 kV med tilhørende transformerstation med grundareal op til 5 m².
- Jordkabelanlæg over 20 kV.

Vilkårene for jordkabelanlæg med tilhørende transformerstationer til og med 20 kV:

1. Selskabet har ret til at efterse, vedligeholde og udskifte kabelanlægget med tilhørende transformerstation samt ret til at sikre, at transformerstationen står frit og upåvirket af omgivelserne.
2. Lodsejeren forpligter sig til at respektere de begrænsninger i brugen af arealet over og omkring kabelanlægget, som lovgivningen til enhver tid foreskriver.
3. Jorden over kabelanlægget kan altid udnyttes til dyrkning af afgrøder, herunder behandling med normale markredskaber.
4. Byggeri, etablering af vej, terrænændringer, grubning, dræning, boringer eller andet, hvor der er risiko for at skade kabelanlægget, og som udføres nærmere end 1 m fra kabelanlægget (vandret afstand), skal anmeldes til Selskabet senest otte dage før påbegyndelsen, hvorefter Selskabet for egen regning påviser eller – om nødvendigt – frilægger kabelanlægget.
5. For byggeri til landbrugsmæssige formål flytter eller sikrer Selskabet kablet for egen regning.
6. Ved skovrejsning eller anden beplantning nærmere end 1 m fra kabelanlægget skal lodsejeren kontakte Selskabet med henblik på at aftale nærmere vilkår for etablering af beplantningen.
7. Ved fremtidige dræningsarbejder på ejendommen er Selskabet forpligtet til at afholde merudgifter forårsaget af kabelanlæggets tilstedeværelse, såfremt Selskabet inddrages i den forudgående planlægning.

Vilkårene for jordkabelanlæg over 20 kV er formuleret på samme måde som for anlæg til 20 kV bortset fra afsnit 4, 5 og 6, der er erstattet med:

4. Grubning, dræning, udgravning, boring eller lignende inden for deklarationsarealet skal anmeldes til Selskabet senest otte dage før påbegyndelsen. Selskabet foretager herefter for egen regning påvisning, eller – om nødvendigt – frilægning af kabelanlægget.
5. I deklarationsarealet må der kun under særlige omstændigheder og efter indhentet tilladelse fra Selskabet opføres bygninger, etableres vej eller foretages terrænændringer.
6. Ved skovrejsning eller anden beplantning i deklarationsarealet skal lodsejeren kontakte Selskabet med henblik på at aftale nærmere vilkår for etablering af beplantningen.

Bilag 2 – Udbytte/afgrødepris 2022

Konventionelle afgrøder

Erstatning ekskl. afkoblet EU-støtte øre pr. m²

	UDBYTTE PR. HA	AFGRØDEPRIS	AFGRØDE	HALM	GENUDLÆG
1 Vinterhvede inkl. halm	99 hkg	125 kr. pr. hkg	124	26	
Vinterrug alm. inkl. halm	78 hkg	110 kr. pr. hkg	86	30	
3 Vinterrug hybrid inkl. halm	89 hkg	110 kr. pr. hkg	98	34	
4 Vinterbyg inkl. halm	80 hkg	115 kr. pr. hkg	92	21	
5 Havre, inkl. halm	59 hkg	110 kr. pr. hkg	65	18	
6 Vårbyg inkl. halm	66 hkg	115 kr. pr. hkg	76	19	
7 Maltbyg	66 hkg	140 kr. pr. hkg	92	19	
8 Vintertriticale inkl. halm	70 hkg	105 kr. pr. hkg	74	28	
9 Helsæd af vårsæd og bælgplanter	7.400 FEN	1,25 kr. pr. FEN	93	-	
10 Helsæd af vintersæd	10.900 FEN	1,25 kr. pr. FEN	136	-	
11 Vårsæd til modenhed inkl. udlæg lucerne/græs	66 hkg	115 kr. pr. hkg	76	-	
Efterafgrøde	3.500 FEN	1,35 kr. pr. FEN	47	-	10
13 Helsæd af vårsæd og bælgpl. inkl. eft.afgr. el. udlæg	7.400 FEN	1,25 kr. pr. FEN	93	-	
Efterafgrøde	3.500 FEN	1,35 kr. pr. FEN	47	-	10
15 Helsæd af vintersæd og efterafgrøder el udlæg af græs	10.900 FEN	1,25 kr. pr. FEN	136	-	
Efterafgrøde	1.750 FEN	1,35 kr. pr. FEN	24	-	
16 Vedvarende græs	3.100 FEN	1,35 kr. pr. FEN	42	-	30
17 Korn med udlæg af frøafgrøder inkl. halm 1)	66 hkg	115 kr. pr. hkg	76	19	
18 Udlæg til efterafgrøde	2.000 FEN	1,35 kr. pr. FEN	27	-	10
19 Markærter	46 hkg	165 kr. pr. hkg	76	-	
20 Sukkerøer inkl. diverse tillæg, affald	665 hkg	22,00 kr. pr. hkg	146	-	
21 Foderøer	13.700 FEN	1,20 kr. pr. FEN	164	-	
22 Spisekartofler	379 hkg	120 kr. pr. hkg	455	-	
23 Stivelskartofler	586 hkg	64 kr. pr. hkg	375	-	
23 a Proceskartofler - til skrælleri	335 hkg	93 kr. pr. hkg	311	-	
23 b Chipskartofler	502 hkg	78,00 kr. pr. hkg	392	-	
24 Sædskiftegræs til slæt	9.200 FEN	1,35 kr. pr. FEN	124	-	20
25 Majs til helsæd	11.100 FEN	1,02 kr. pr. FEN	113	-	
26 Vårraps	25 hkg	350 kr. pr. hkg	88	-	
27 Vinterraps	45 hkg	280 kr. pr. hkg	126	-	
29 Hvidkløver til frø	5,00 hkg	2.600 kr. pr. hkg	130	-	
31 Rajgræs ital. inkl. halm	16 hkg	900 kr. pr. hkg	144	29	
32 Rajgræs alm. inkl. halm 2)	16 hkg	900 kr. pr. hkg	144	29	
33 Strandsvingel 2)	14,0 hkg	1.000 kr. pr. hkg	140	23	
35 Engrapgræs inkl. halm	11,0 hkg	1.500 kr. pr. hkg	165	23	
36 Rødsvingel inkl. halm 2)	14,0 hkg	1.000 kr. pr. hkg	140	29	
37 Engsvingel inkl. halm 2)	14,4 hkg	1.000 kr. pr. hkg	144	17	
38 Udyrkede arealer			-	-	3)
39 Pløjejord - inkl ekstra behandling			-	-	25

Økologiske og biodynamiske afgrøder⁴

Erstatning ekskl. afkoblet
EU-støtte øre pr. m²

	UDBYTTE PR. HA	AFGRØDEPRIS	AFGRØDE	HALM	GENUDLÆG
40 Vinterhvede inkl. halm	50 hkg	190 kr. pr. hkg	95	21	
41 Brødhvede	50 hkg	247 kr. pr. hkg	124	21	
42 Vinterrug inkl. halm	57 hkg	170 kr. pr. hkg	97	29	
43 Brødrug inkl. halm	57 hkg	207 kr. pr. hkg	118	29	
44 Vårbyg inkl. halm	40 hkg	180 kr. pr. hkg	72	14	
45 Havre inkl. halm	50 hkg	160 kr. pr. hkg	80	18	
46 Grynhavre	50 hkg	201 kr. pr. hkg	101	15	
47 Vintertriticale inkl. halm	50 hkg	180 kr. pr. hkg	90	31	
48 Vårtriticale	38 hkg	180 kr. pr. hkg	68	29	
49 Korn med udlæg til afgræs. inkl. halm	38 hkg	180 kr. pr. hkg	68	14	
Efterafgrøde	1.400 FEN	1,40 kr. pr. FEN	20	-	20
50 Udlæg til efterafgrøder	1.400 FEN	1,40 kr. pr. FEN	20	-	20
51 Markærter	30 hkg	320 kr. pr. hkg	96	-	
52 Foderroer	10.500 FEN	1,60 kr. pr. FEN	168	-	
53 Græs	7.300 FEN	1,40 kr. pr. FEN	102	-	25
54 Majs	8.000 FEN	1,30 kr. pr. FEN	104	-	
55 Lucerne	7.000 FEN	1,40 kr. pr. FEN	98	-	
56 Pløjejord inkl. ekstra jordbehandling			-	-	25
57 Hestebønner	37 hkg	320 kr. pr. hkg	118	-	
58 Lupiner	20 hkg	310 kr. pr. hkg	62	-	
59 Spisekartofler	200 hkg	220 kr. pr. hkg	440	-	
60 Raps	25 hkg	650 kr. pr. hkg	163	8	
61 Hvidkløver	2,5 hkg	4.600 kr. pr. hkg	115	-	
62 Rajgræs alm inkl. halm	11,0 hkg	1.350 kr. pr. hkg	149	23	

¹ Beregnes individuelt af korn- og frøart. Reetableringsomkostninger og frøerstatning for efterfølgende høstår skal medregnes

² Ved flerårige frøgræsafgrøder skal tillige ydes afgrødeerstatning for det eller de efterfølgende høstår.

³ På udyrkede arealer, der oppebærer støtte, ydes 10 øre pr. kvm, hvor det er nødvendigt af foretage en reetablering af plantedækket ved udsåning af græsblanding eller lignende, dog 20 øre for økologiske afgrøder

⁴ For biodynamiske afgrøder forhøjes erstatningen med 50 pct. For biodynamiske og økologiske afgrøder skal foreligge dokumentation for denne produktionsform.

Afgrødenummering er ikke fortløbende, da enkelte afgrøder er udgået og nye kommet til.

De støttemæssige konsekvenser af ekspropriativt eller ekspropriativt lignende indgreb fremgår af "Vejledning om grundbetaling 2022." Vejledningen kan findes på www.lbst.dk

Hvis et anlægsarbejde strækker sig over mere end 14 dage i perioden: 15. maj - 25. september, kan der ikke fås støtte, dog 1. juni-25. september for permanent græs.

Udenfor sommerhalvåret kan arealet frit benyttes til andre aktiviteter, hvis disse ikke varigt fratager arealets overflade karakteren af at være et landbrugsareal. Dog skal eventuelle aktiviteter i relation til reglerne for efterafgrøder iagttages.

Bilag 3 – Afgrødeerstatninger 2022

Konventionelle afgrøder		Erstatning ekskl. afkoblet EU-støtte øre pr. m ²
1	Vinterhvede inkl. halm	150
2	Vinterrug alm. inkl. halm	116
3	Vinterrug hybrid inkl. halm	132
4	Vinterbyg inkl. halm	113
5	Havre, inkl. halm	83
6	Vårbyg inkl. halm	95
7	Maltbyg	111
8	Vintertriticale inkl. halm	102
9	Helsæd af vårsæd og bælplanter	93
10	Helsæd af vintersæd	136
11	Vårsæd til modenhed inkl. udlæg lucerne/græs	76
	Efterafgrøde	57
	Sum inkl. efterafgrøde	133
13	Helsæd af vårsæd og bælpl. inkl. eft.afgr. el. udlæg	93
	Efterafgrøde	57
	Sum inkl. efterafgrøde	150
15	Helsæd af vintersæd og efterafgrøder el udlæg af græs	136
	Efterafgrøde	24
	Sum inkl. efterafgrøde	160
16	Vedvarende græs	72
17	Korn med udlæg af frøafgrøder inkl. halm ¹	95
18	Udlæg til efterafgrøde	37
19	Markærter	76
20	Sukkeroer inkl. diverse tillæg, affald	146
21	Fodderoer	164
22	Spisekartofler	455
23	Stivelseskartofler	375
23 a	Proceskartofler - til skrælleri	311
23 b	Chipskartofler	392
24	Sædskiftegræs til slæt	144
25	Majs til helsæd	113
26	Vårraps	88
27	Vinterraps	126
29	Hvidkløver til frø	130
31	Rajgræs ital. inkl. halm	173
32	Rajgræs alm. inkl. halm ²	173
33	Strandsvingel ²	163
35	Engrapgræs inkl. halm	188
36	Rødsvingel inkl. halm ²	169
37	Engsvingel inkl. halm ²	161
38	Udyrkede arealer	³
39	Pløjjord - inkl ekstra behandling	25

Økologiske og biodynamiske afgrøder⁴**Erstatning ekskl. afkoblet
EU-støtte øre pr. m²**

40	Vinterhvede inkl. halm	116
41	Brødhvede	145
42	Vinterrug inkl. halm	126
43	Brødrug inkl. halm	147
44	Vårbyg inkl. halm	86
45	Havre inkl. halm	98
46	Grynhavre	116
47	Vintertriticale inkl. halm	121
48	Vårtriticale	97
49	Korn med udlæg til afgræs. inkl. halm	82
	Efterafgrøde	40
	Sum inkl. efterafgrøde	122
50	Udlæg til efterafgrøder	40
51	Markærter	96
52	Foderroer	168
53	Græs	127
54	Majs	104
55	Lucerne	98
56	Pløjejord inkl. ekstra jordbehandling	25
57	Hestebønner	118
58	Lupiner	62
59	Spisekartofler	440
60	Raps	171
61	Hvidkløver	115
62	Rajgræs alm inkl. halm	172

¹ Beregnes individuelt afhængig af korn- og frøart. Retableringsomkostninger og frøafgrødeerstatning for efterfølgende høstår skal medregnes.

² Ved flerårige frøgræsafgrøder skal tillige ydes afgrødeerstatning for det eller de efterfølgende høstår.

³ På braklagte og udyrkede arealer, der oppebærer EU-støtte, ydes 10 øre pr. m², hvor det er nødvendigt at foretage en retablering af plantedækket ved udsåning af græsblanding eller lignende, dog 20 øre for økologiske afgrøder.

⁴ For biodynamiske afgrøder forhøjes erstatningen med 50 pct. For økologiske og biodynamiske afgrøder skal der foreligge dokumentation for denne produktionsform.

Afgrødenummering er ikke fortløbende, da enkelte afgrøder er udgået og nye kommet til.

De støttemæssige konsekvenser af ekspropriativt eller ekspropriativt lignende indgreb fremgår af "Vejledning om grundbetaling 2022." Vejledningen kan findes på www.lbst.dk

Hvis et anlægsarbejde strækker sig over mere end 14 dage i perioden: 15. maj - 25. september, kan der ikke fås støtte, dog 1. juni-25. september for permanent græs.

Udenfor sommerhalvåret kan arealet frit benyttes til andre aktiviteter, hvis disse ikke varigt fratager arealets overflade karakteren af at være et landbrugsareal. Dog skal eventuelle aktiviteter i relation til reglerne for efterafgrøder iagttages.

